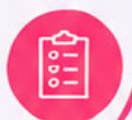

با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

دانلود رایگان آزمون های آزمایشی
قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...

دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس

دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی
(نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی

دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی
و شب امتحانی

همه چیز
برای موفقیت
تو!

Google

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

کافیست هر فایلی که نیاز دارید
را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام فارسی (۳) دوازدهم

فصل ششم

عنوان فصل: ادبیات حماسی

از صفحه‌ی ۱۰۱ تا صفحه‌ی ۱۲۰ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل ادبیات حماسی آمده است.

مباحث فصل: گذر سیاوش از آتش، خوان هشتم، ای میهن!

تهیه شده در ایران توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

- ۱ صفحه ۱۰۷ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی) — معنای واژه «اندیشه» ۵
- ۲ صفحه ۱۰۷ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی) — برگردان بیت به نثر ۵
- ۳ صفحه ۱۰۷ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی) — کاربرد معنایی فعل‌های «گذشت» و «گرفت» ۵
- ۴ صفحه ۱۰۸ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو ادبی) — کنایه ۶
- ۵ صفحه ۱۰۸ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو ادبی) — مجاز ۷
- ۶ صفحه ۱۰۸ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو ادبی) — زمینه‌های حماسه ۷
- ۷ صفحه ۱۰۸ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو فکری) — معنی بیت ۷
- ۸ صفحه ۱۰۸ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو فکری) — مقایسه با بیت مولوی ۸
- ۹ صفحه ۱۰۹ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو فکری) — بیت مرتبط و مفهوم مشترک ۸
- ۱۰ صفحه ۱۱۷ کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی) — متضاد واژه‌ها ۸

- ۱۱ صفحه ۱۱۷ کارگاه متن پژوهی (قلمرو زبانی) — بررسی زبان شعر اخوان ۹
- ۱۲ صفحه ۱۱۷ کارگاه متن پژوهی (قلمرو زبانی) — گروه‌های اسمی و وابسته‌ها ۹
- ۱۳ صفحه ۱۱۷ کارگاه متن پژوهی (قلمرو ادبی) — لحن خوانش شعر ۱۰
- ۱۴ صفحه ۱۱۷ کارگاه متن پژوهی (قلمرو ادبی) — نمادها ۱۰
- ۱۵ صفحه ۱۱۸ کارگاه متن پژوهی (قلمرو ادبی) — بررسی آرایه‌ها ۱۰
- ۱۶ صفحه ۱۱۸ کارگاه متن پژوهی (قلمرو فکری) — قصه درد ۱۱
- ۱۷ صفحه ۱۱۸ کارگاه متن پژوهی (قلمرو فکری) — مناسبت با بیت فاضل نظری ۱۱
- ۱۸ صفحه ۱۱۸ کارگاه متن پژوهی (قلمرو فکری) — مضامین اجتماعی شعر ۱۱
- ۱۹ صفحه ۱۱۸ کارگاه متن پژوهی (قلمرو فکری) — پایان دیگر شعر ۱۲
- ۲۰ صفحه ۱۱۹ درک و دریافت — خوانش با مکتب و درنگ ۱۲
- ۲۱ صفحه ۱۱۹ درک و دریافت — وجه اشتراک با ادبیات پایداری و حماسی ۱۲

۱ همان‌طور که می‌دانیم با روش‌های زیر، می‌توان به معنای هر واژه پی برد:

- قرار دادن واژه در جمله

- توجه به روابط معنایی واژگان

اکنون بنویسید با کدام یک از این روش‌ها می‌توان به معنای واژه «اندیشه» در بیت‌های زیر پی برد؟

(الف) چو شب تیره گردد، شبیخون کنیم / ز دل ترس و اندیشه بیرون کنیم (فردوسی)

(ب) غلام عشق شو، کاندیشه این است / همه صاحب‌دلان را پیشه این است (نظامی)

(پ) چو بشنید خسرو از آن شاد گشت / روانش ز اندیشه آزاد گشت (فردوسی)

○ (الف) با توجه به روابط معنایی: «اندیشه» با «ترس» هم‌معنا (مترادف) است و به معنای «بیم و نگرانی» به کار رفته است.

○ (ب) با قرار دادن واژه در جمله: «اندیشه» در این جمله به معنای «فکر و باور» است.

○ (پ) با توجه به روابط معنایی: «اندیشه» در تقابل با «شاد گشتن» است و به معنای «غم و نگرانی» است.

۲ بیت زیر را از شیوه بلاغی به شیوه عادی برگردانید.

سرانجام گفت ایمن از هر دوان / نه گردد مرا دل، نه روشن روان

سرانجام (کاووس) گفت: دلم از هیچ‌یک از آن دو (سیاوش و سودابه) آسوده و ایمن نمی‌شود و جانم نیز روشن نمی‌گردد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

۳ به جمله‌های زیر توجه کنید:

- او در مراغه رصدخانه‌ای بزرگ ساخت.

- آن نامدار، لشکری عظیم ساخت.

- استاد موسیقی، آهنگ زیبایی ساخت.

- او با ناملایمات زندگی ساخت.

فعل «ساخت» در هر یک از جمله‌های بالا کاربرد معنایی خاصی دارد که با دیگری کاملاً متفاوت است؛ پس واژه «ساخت» در هر یک از کاربردهایش، فعل دیگری است.

فعل‌های «گذشت» و «گرفت» در کاربردهای مختلف تغییر معنا می‌دهند. برای هر یک از معانی آنها جمله‌ای بنویسید.

گذشت:

- عبور کرد: قطار از کنار روستا گذشت.
- سپری شد: روزهای تعطیلات به سرعت گذشت.
- بخشید: او از خطای دوستش گذشت.
- اتفاق افتاد: در جلسه چه گذشت؟
- رسیده و پخته شد: میوه‌ها گذشته‌اند.

گرفت:

- تصاحب کرد (دریافت کرد): کتاب را از او گرفت.
- دستگیر کرد: پلیس دزد را گرفت.
- فرا گرفت (یاد گرفت): درس را خوب گرفت.
- شروع به سوختن کرد: چوب‌ها آتش گرفت.
- تصرف کرد: سپاه شهر را گرفت.
- ناواضح شد: صدایش گرفت.

کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو ادبی)

صفحه ۱۰۸

۴

۱ کنایه را در بیت‌های زیر مشخص کنید و مفهوم هر یک را بنویسید.

الف) چو خواهی که پیدا کنی گفت‌وگوی / بیايد زدن سنگ را بر سبوی

ب) سیاوش سیه را به تندی بتاخت / نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت

- الف) «سنگ را بر سبوی زدن»: کنایه از ایجاد درگیری و برانگیختن بحث و جدال (بهانه‌جویی برای آغاز سخن).
- ب) «تنگ‌دل نشد»: کنایه از نترسیدن و نگران نشدن؛ «جنگ آتش ساختن»: کنایه از آماده شدن برای مقابله و نبرد با آتش و روبه‌رو شدن شجاعانه با آن.

۲ دو نمونه «مجاز» در متن درس بیابید و مفهوم آنها را بررسی کنید.

- «شهر» در جمله‌ای مانند «همه شهر برآمد به غوغا»: مجاز از مردم شهر (علاقه محلیه).
- «دل» در «ز دل ترس و اندیشه بیرون کنیم»: مجاز از درون و ضمیر انسان (علاقه محلیه)؛ همچنین «سر» مجاز از وجود و تن.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۳ برای هریک از زمینه‌های حماسه، بیت متناسب از متن درس بیابید.

- قهرمانی:

- خرق عادت:

- ملی:

- قهرمانی: «سیاوش سیه را به تندی بتاخت / نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت» ← شجاعت سیاوش در روبه‌رو شدن با آتش.
- خرق عادت: «چو او را بدیدند برخاست غو / که آمد ز آتش برون شاه نو» ← سالم بیرون آمدن سیاوش و اسبش از میان آتش، کاری فراتر از توان طبیعی انسان.
- ملی: بیت‌هایی که از شاه و پهلوانان ایران، آیین آزمون با آتش و پاک‌دامنی و راستی (از باورهای ایرانیان باستان) سخن می‌گویند؛ مانند ابیاتی که در آن مردم و موبدان به پاکی سیاوش گواهی می‌دهند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱ معنی و مفهوم بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چو او را بدیدند برخاست غو / که آمد ز آتش برون شاه نو

هنگامی که مردم سیاوش را دیدند، فریاد شادی و هلهله برخاست که شاهزاده جوان سالم از میان آتش بیرون آمد. مفهوم: بی‌گناهی و پاکی، انسان را از آزمون‌های سخت سربلند بیرون می‌آورد.

۲ «گذر سیاوش از آتش» را با مضمون بیت زیر مقایسه کنید.
آتش ابراهیم را نبود زیان / هر که نمرودی است، گو می ترس از آن (مولوی)

در هر دو، آتش بر انسان پاک و بی گناه زبانی نمی رساند: آتش نمرود بر ابراهیم (ع) گلستان شد و آتش سودابه و کاووس نیز به سیاوش بی گناه آسیبی نرساند. در عوض، ستمگران و بدکاران (نمرودان و سودابه) باید از فرجام بد کار خود بترسند. مضمون مشترک: پیروزی پاکی و راستی بر ستم و تهمت.

۳ نخست برای هر نمونه، بیتی مرتبط از متن درس بیابید؛ سپس مفهوم مشترک ابیات هر ستون را بنویسید.
نمونه: ضربت گردون دود آزادگان را خسته کرد / کو دل آزاده ای کز تیغ او مجروح نیست (سنایی)
نمونه: گریز از کفش در دهان نهنگ / که مردن به از زندگانی به ننگ (سعدی)
ستون ها: نمونه / بیت متن درس / مفهوم مشترک

نمونه	بیت متن درس	مفهوم مشترک
سنایی: ضربت گردون دود آزادگان را خسته کرد...	بیتی که سیاوش در آن از تهمت ناروای سودابه و ستمی که به او رفته می نالد (بی گناهی گرفتار ستم)	آزادگان و پاکان همواره از ستم روزگار و بدخواهان رنج می برند.
سعدی: گریز از کفش در دهان نهنگ، که مردن به از زندگانی به ننگ	بیتی که سیاوش به جای تن دادن به گناه و پذیرش ننگ، آمادگی خود را برای گذر از آتش نشان می دهد	مرگ با عزت و آبرو بهتر از زندگی همراه با ننگ و خواری است.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ردیف شماره ۴ در پایان این بخش یک خط خالی (نقطه چین) برای نوشتن آزاد است و پرسش مشخصی ندارد.

۱ متضاد واژه های مشخص شده را در متن درس بیابید.

باید به داوری بنشینیم / شوق رقابتی است / در بین واژه‌ها و عبارت‌ها / و هر کدام می‌خواهند اول باشند (طاهره صفارزاده)

هر کس سر یکرنگی با اهل فنا دارد / باید که به رنگ شمع از رفتن سر خندد (بیدل دهلوی)

○ اول ← آخرین (در «آن آخرین اندیشه‌ها»)

○ خندد (خنده) ← ضجه (گریه) (در «از صدایش ضجه می‌بارید»)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۱

صفحه ۱۱۷

کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی)

۲ این شعر اخوان را با توجه به موارد زیر بررسی کنید.

الف) استفاده از واژه‌ها، ترکیب‌ها و ساختارهای دستوری زبان کهن
ب) کاربرد واژه‌ها و ترکیب‌های نوساخته

○ الف) واژه‌ها و ساختارهای کهن: «به کردار» (مانند)، «چونان»، «همگنان»، «هان»، «پور زال زر»، «ور بپرسی

راست، گویم راست»، «کان کمند» (که آن کمند)، «بسکه»، «نباستی بگوید»، «شیرمرد»، «گرد سجستانی».

○ ب) واژه‌ها و ترکیب‌های نوساخته: «میدانک» (میدان + ک)، «چاه‌سار»، «آتشین پیغام»، «چوبدستی

منتشا»، «نابردار»، «دردآلود»، «کوه کوهان»، «بی‌همتا»، «دام و دهان خوان هشتم».

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۲

صفحه ۱۱۷

کارگاه متن‌پژوهی (قلمرو زبانی)

۳ در متن زیر، گروه‌های اسمی و وابسته‌های پیشین و پسین را مشخص کنید.

- رخس زیبا، رخس غیرتمند
توشه‌ای برای موفقیت
- رخس بی‌مانند، با هزارش یادبود خوب خوابیده است.

گروه اسمی	وابسته پیشین	هسته	وابسته پسین
رخس زیبا	—	رخس	زیبا (صفت)
رخس غیرتمند	—	رخس	غیرتمند (صفت)
رخس بی‌مانند	—	رخس	بی‌مانند (صفت)
هزارش یادبود خوب	هزار (صفت شمارشی)	یادبود	ش (مضاف الیه)، خوب (صفت)

۱ کدام نوع لحن برای خوانش متن درس، مناسب است؟ دلایل خود را بنویسید.

لحن حماسی - سوگوارانه (اندوهگین و خشم‌آلود). دلیل: موضوع شعر مرگ‌آفرینی خیانت و ناجوانمردی در حق پهلوانی بزرگ است؛ نقال با شور و خروش شروع می‌کند، در بخش‌هایی با صدایی لرزان و دردآلود سخن می‌گوید و در پایان با اندوه و درنگ و تأکید بر «لیک...» شعر را تمام می‌کند. بنابراین آهنگ باید در جاهایی بلند و پرصلابت و در جاهایی آرام و غمگین باشد.

۲ در این سروده، «رستم» و «شغاد» نماد چه کسانی هستند؟

- رستم: نماد انسان‌های بزرگ، پاک، آزاده و دلیر که قربانی خیانت و نیرنگ می‌شوند.
- شغاد: نماد خیانت‌پیشگان و ناجوانمردانی که به نزدیکان و آزادگان نیرنگ می‌زنند و جامعه را به تباهی می‌کشند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۳ قسمت‌های زیر را از دید آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

- الف) این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد
 ب) همگنان خاموش، / گرد بر گردش، به کردار صدف بر گرد مروارید
 پ) پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه دام و دهان خوان هشتم بود.

توشه ای برای موفقیت

- الف) «کلید گنج مروارید»: اضافه تشبیهی (لبخند به کلید و دندان‌ها به گنج مروارید تشبیه شده‌اند) و استعاره؛ «گم شدن لبخند»: کنایه از غمگین شدن.
- ب) تشبیه: مردم (همگنان) به صدف و نقال به مروارید مانند شده‌اند («به کردار» ادات تشبیه)؛ همچنین «گرد بر گرد» تکرار.
- پ) «دام» استعاره از خیانت و نیرنگ؛ «دهان خوان هشتم»: تشخیص و استعاره (خوان هشتم همچون هیولایی دهان دارد)؛ «هفت‌خوان»: تلمیح به داستان هفت‌خوان رستم؛ و تناقض زیبا میان پهلوان هفت‌خوان و طعمه خوان هشتم شدن.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱ مقصود نقال از «قصه درد» چیست؟

مقصود داستانی است که از رنج‌ها و ستم‌های بزرگ می‌گوید: مرگ ناجوانمردانه پهلوانان پاک‌دل (سهراب، سیاوش، رستم)، خیانت و بدی نزدیکان. نقال می‌گوید این روایت تنها یک داستان یا شعر برای سرگرمی نیست، بلکه بیانگر دردهای واقعی مردم و ستم‌دیدگان است و معیاری برای سنجش مهر و کین، مردانگی و نامردی است.

۲ درباره مناسب موضوعی متن درس با بیت زیر توضیح دهید.
یوسف، به این رها شدن از چاه دل مبد / این بار می‌برند که زندانیات کنند (فاضل نظری)

در بیت، شاعر هشدار می‌دهد که رهایی از یک گرفتاری (چاه) پایان رنج نیست و ممکن است بلای بزرگ‌تری (زندان) در پی باشد. در متن درس هم رستم پس از پیروزی در هفت‌خوان به خیال میهمانی و شکار می‌رود، ولی در «خوان هشتم» به چاه نیرنگ شغاد می‌افتد و کشته می‌شود؛ یعنی پیروزی‌های بزرگ نیز ما را از نیرنگ و خیانت روزگار ایمن نمی‌کند.

۳ شاعر در این سروده، بر کدام مضامین اجتماعی تأکید دارد؟

- خیانت و نامردی، به‌ویژه از سوی نزدیکان (شغاد و نابرداری)
- ستم‌دیدگی آزادگان و پهلوانان و ناکامی نیکان در جامعه
- بی‌دردی و بی‌شرمی و ریاکاری ناجوانمردان
- وفاداری و غیرتمندی (رخش و رستم) و ارزش‌های انسانی و مردانگی
- نقد بی‌عدالتی و دعوت به بیداری مردم (از زبان نقال)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۴ اگر به جای شاعر بودید، این شعر را چگونه به پایان می‌رسانید؟ چرا؟

نمونه پاسخ: شعر را با امید پایان می‌دادم: «لیک... او نخواست که با نامردی نیرنگ را پاسخ دهد؛ رخس و رستم رفتند، اما نام و راه آنان در یاد مردم ماند و روزی کین‌خواهی از خیانت‌پیشگان رسید.» چون می‌خواهم خواننده در پایان، به جای ناامیدی، به پایداری انسان‌های آزاده و ماندگاری نام نیکشان فکر کند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱ یک‌بار دیگر، شعر را با تأمل بر مکث‌ها و درنگ‌ها بخوانید.

هنگام خواندن، پس از واژه‌هایی مانند «آه»، «آری اکنون...»، «و می‌اندیشید» و به‌ویژه پیش از «لیک...» در پایان شعر باید مکث کرد و صدا را پایین آورد؛ زیرا این درنگ‌ها بار عاطفی، اندوه و تردید را منتقل می‌کنند.

۲ وجه اشتراک این شعر را از نظر محتوا با فصل‌های ادبیات پایداری و ادبیات حماسی بنویسید.

- با ادبیات حماسی: وجود پهلوان (رستم و رخس)، ستایش شجاعت و مردانگی، تکیه بر داستان‌های شاهنامه و ستایش ارزش‌های ملی.
- با ادبیات پایداری: ستیز با ستم و خیانت، ایستادگی و آزادگی در برابر ناجوانمردی و ستایش جان‌فشانی و ایثار.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

